

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
ul. Dr. Józefa Rostka 16 41-902 Bytom
tel; 032 2819405 , 032 2819406

mgr Aneta Jendrzej - psycholog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bytomiu

ZNACZENIE WSPÓLCZESNEGO WYCHOWANIA

Szukając współczesnego znaczenia wychowania, musimy posługiwać się potocznym rozumieniem wyrazu „wychowanie”, które w języku polskim dzisiaj oznacza celowe oddziaływanie ludzi dojrzałych (wychowawców) przede wszystkim na dzieci i młodzież (wychowanków), aby w nich kształtować określone pojęcia, uczucia, postawy, dążenia. Działanie wychowawcze zawiera w sobie opiekę, dostarczanie rozrywki i kultury, wychowanie fizyczne, umysłowe, moralne, społeczne, estetyczne, ideowe, a obok tego nauczanie, szkolenie, przygotowanie do różnych zadań. Działalność wychowawcza jest społecznie zorganizowana, popierana, aprobowana i odbywa się przez i w ramach życia określonych grup społecznych, które stają się instytucjami wychowującymi, jak rodzina, szkoła, organizacja młodzieżowa, zakład pracy, teatr, muzeum itd.

ZJAWISKA PRZEMIAN W WYCHOWANIU

O sprawach w wychowaniu słyży się dzisiaj wszędzie w rozmowach, prasie, radiu. Trudności z dziećmi młodzieżą uczyniły z wychowania ważny problem na całym świecie, a równocześnie stało się ono palącą potrzebą społeczną. O wadze tych potrzeb świadczy szereg zjawisk w wychowaniu, do których należą min.:

- rozszerzenie się terenu oddziaływań wychowawczych, które dotyczą one nie tylko dzieci w domu i uczniów w szkole, ale obejmują niemowlęta, opiekę nad matką, przygotowanie do małżeństwa i założenia rodziny, młodzież pracującą i akademicką, dorosłych, korzystających z oświaty, doksztalającą się inteligencją twórczą, a nawet osób starszych – wychowanie „całozyciowe”,

- wychowanie grupowe – w zespołach (klasa szkolna, drużyna harcerska),
- powstawanie nowych instytucji wychowawczych, które specjalizują się w opiece np. w opiece nad małym dzieckiem, dzieckiem opuszczonym, przestępczym,
- pedagogizacja wielu instytucji, dotychczas tradycyjnie niewychowawczych, jak np. wojsko, które obecnie musi działać psychologicznie i pedagogicznie na żołnierzy, jak sądownictwo dla nieletnich i prawo karne dla dorosłych,
- pedagogizacja starych instytucji wychowawczych, jak szkoły, uniwersytety, domy akademickie,
- pedagogizacja duszpasterstwa w Kościele,
- zastosowanie najnowocześniejszej techniki do oddziaływania masowego na ludzi przez prasę, plakaty, grafikę, kino, radio, telewizję, unowocześnione technicznie biblioteki i muzea.

Wychowanie ma do spełnienia w życiu człowieka bardzo ważne funkcje. Do najstarszych funkcji wychowawczych należą:

- religijne
- moralne
- społeczne

Nowoczesna nauka rozpoznała jeszcze głębsze funkcje wychowawcze, do których należą:

- znaczenie techniczne wychowania w zakresie przygotowania do pracy,
- znaczenie kulturotwórcze, polegające na tym, że przez wychowanie, kształcenie i szkoły nie tylko następuje przekazanie dorobku kultury następnym pokoleniom, ale osiąga swój rozwój uzdolnień twórczych w różnych dziedzinach kultury,
- znaczenie biologiczne, odkryte przez medycynę, ponieważ złe wychowanie w najwcześniejszym dzieciństwie odbija się na stanie zdrowia i powoduje problemy zdrowia psychicznego (np. nerwice),
- znaczenie psychologiczne, dzięki czemu można w szkole i w procesie wychowania ćwiczyć myślenie, inteligencję, rozwijać wolę, uczucia, wyobraźnię, kształtować zainteresowania i uzdolnienia muzyczne lub plastyczne,
- znaczenie patriotyczne w wychowaniu ducha miłości Ojczyzny,
- znaczenie ekonomiczne dla wyrobienia w społeczeństwie zmysłu oszczędności, wyższej wydajności pracy, rozwijanych przez nowoczesną pedagogikę gospodarczą,

- wreszcie znaczenie polityczne, gdyż przez odpowiednie wychowanie narodu można go nauczyć np. pokojowego współżycia międzynarodowego.

Najbardziej podstawową siłą, działającą w wychowaniu jest pęd życiowy do naturalnego, psychologicznego rozwoju organizmu. Pomimo swej żywiołowości siła popędu życiowego od początku istnienia człowieka zależy od pomocy i opieki wychowawczej, czyli od społecznego działania wychowawców (rodziców, nauczycieli), które znów jest unormowane zwyczajami, obyczajami życia określonego społeczeństwa. Ten potężny nurt życia społecznego stara się pokierować jednostką, podporządkować ją obowiązującym w danym zbiorowisku normom zwyczajowym, moralnym, estetycznym. W sytuacjach wychowawczych wytwarza się poczucie powinności, obowiązku, odpowiedzialności w postępowaniu, związanych z solidarnością grupową i upodobnieniem się przez naśladownictwo innych. W sytuacjach społecznych zaś dzięki stosunkom grupowym i międzygrupowym kształtuje się etos pracy i zabawy, samorządu i zależności, stosunków między ludźmi i pomiędzy płciami, etos nauki, sztuki i kultury. Na skutek działania etosu w różnorodnych dziedzinach życia następuje w wychowaniu tzw. dziedziczenie społeczne lub kulturalne, o wiele ważniejsze dla rozwoju człowieka niż biologiczne. Dziedziczenie społeczne jest nabywaniem drogą uczenia się przy pomocy mowy, pisma druku, radia, obrazów filmowych i telewizji, czyli tzw. środków informacji masowej wszelkiego rodzaju, na które składają się wiedza naukowa, postawy religijne, moralne i estetyczne, gusty, sposoby odżywiania się, ubierania, odnoszenia się do innych, zachowania i postępowania. W ten sposób następuje przyswojenie przez rozwijającą się jednostkę całego dorobku kultury, realizuje się wejście wychowanka do wspólnoty grupowej tradycji, historii, języka, obyczaju, narodowości, dalej zaś dokonuje się przystosowanie społeczne jednostki i przysposobienie jej na pełnoprawnego członka społeczności. Doskonalenie wychowawcze rozwijającego się człowieka wiąże się z ukształtowaniem prawidłowej postawy wychowanka wobec przyszłego życia.

Bibliografia:

- **Stefan Kunowski, (1997) „Podstawy współczesnej pedagogiki”, Wydawnictwo Salezjańskie.**

